

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 1997 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 116/1997 vp laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina

- ylitarkastaja Hanna Nikkilä, maa- ja metsätalousministeriö
 - lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
 - päälakimies Risto Airikkala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
 - asiamies Ilkka Nieminen, Päivittäistavara-kauppa ry edustaen samalla Kaupan Keskusliittoa.
- Lisäksi Elintarviketeollisuus ry ja Suomen Kuluttajaliitto ovat antaneet kirjalliset asiantuntijalausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta. Mainittu järjestelmä edellyttää valvontatietojen rekisteröimistä niiden henkilöiden osalta, jotka ovat aiheuttaneet tai voineet aiheuttaa Euroopan yhteisölle huomattavia taloudellisia menetyksiä yhteisön säännösten vastaisella menettelyllään. Maa- ja metsätalousministeriö

olisi yhteisön asetuksissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka päättää henkilön liittämistä valvontarekisteriin.

Esitys sisältää säännökset asianosaisen velvollisuuksista, muutoksenhausta, rekisterin ylläpidosta sekä tietojen salassapidosta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen perusteluissa on todettu, että Euroopan yhteisölle (EY) on annettu yksinomainen toimivalta yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi ja että EY:n yhteisen maatalouspolitiikan olennaisena osana on siitä annettujen säännösten noudattamisen valvonta. Ehdotetun lain tavoitteena on täydentää Suomen lainsäädäntöä siten, että Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmä voidaan kansallisesti toteuttaa siten kuin EY:n asetuksissa jäsenvaltioita velvoittavasti edellytetään. Järjestelmän täytäntöönpano edellyttää rekisteröitäviksi ne toimijat, jotka ovat tahallaan tai törkeästi tuottamuksesta rikkoneet EY:n säännöksiä vastaan.

Lain tavoitteisiin viitaten valiokunta pitää tärkeänä, että Euroopan yhteisöllä on sen yhteisen maatalouspolitiikan tukien valvonnan kannalta tarpeelliset seuranta- ja järjestelmät. Maatalouspoliittisten tavoitteiden toteutumisen kannalta ja väärinkäytösten vähentämiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi ehdotetut säännökset ovat omiaan myös lisäämään luottamusta yhteisön politiikkaan.

Ehdotuksen 5 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö päättää tietojen tallentamisesta rekisteriin, toimijaan kohdistettavista toimenpiteistä ja näiden toimenpiteiden soveltamisajan pituudesta, kun toimija on syyllistynyt neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 1 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn. Perusteluista ilmenee, että kyseisen asetuksen mukaan toimijan rekisteriin liittäminen edellyttää, että toimija on syyllistynyt tahallaan tai vakavasta laiminlyönnistä sääntöjenvastaisuuksiin ja hyötynyt tai pyrkinyt hyötymään perusteettomasti taloudellisesta edusta. Asetuksen ilmaisu ”vakava laiminlyönti” tarkoittaa Suomen oikeusjärjestelmässä törkeää tuottamusta. Perustelujen mukaan edellytetään lisäksi, että mainittu menettely on jatkunut vähintään vuoden ajan ja että sääntöjenvastaisuuksia on tehty yli 100 000 ecu:n edestä. Syyllisyys todetaan hallinnollisen tai oikeudellisen viranomaisen ensimmäisen asteen päätöksellä tai lo-

pullisella päätöksellä. Maa- ja metsätalousministeriöstä valiokunnalle annetussa selvityksessä on kuitenkin todettu, ettei sääntöjenvastaisuudelta sinänsä edellytetä, että sen olisi tullut jatkua vähintään vuoden. Toimija voidaan liittää valvontarekisteriin lyhyemmänkin ajan kuluessa, kunhan sääntöjenvastaisuudet arvomääräisesti ylittävät 100 000 ecua ja tämä määrä on kertynyt enintään vuoden pituiseen ajanjakson aikana.

Perusteluista ilmenee, että asetuksen mukaan jäsenvaltion on myös päätettävä toimijaan kohdistettavista toimenpiteistä. Näitä toimenpiteitä ovat rekisteröidyn henkilön suorittamien toimien tehostettu valvonta, tukien ja muiden maksujen keskeyttäminen ja tarvittaessa vakuuden pidättäminen sekä osallistumiskielto.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu rekisteri tulisi ilmeisesti olemaan Suomen osalta hyvin suppea, koska tähän mennessä ei liene havaittu yhtään sellaista väärinkäytöstä, joka olisi täyttänyt nyt voimaan saatettavissa säännöksissä asetetut edellytykset.

Lain soveltamisalaa koskevat säännökset on sisällytetty lakiehdotuksen 1 §:ään, josta ilmenee, että lakia sovelletaan neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 sekä komission asetuksessa (EY) N:o 745/96 tarkoitettua tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmää täytäntöön pantaessa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaa ja käytettävissä olevia toimenpiteitä ja niiden perusteita ei ole yksilöity tarkemmin ehdotetussa laissa. Samalla valiokunta kuitenkin toteaa, että yhteisön asetus on luonteeltaan verrattavissa kansalliseen lakiin siinä mielessä, että asetus on suoraan sovellettavissa jäsenvaltiossa. Asetuksen tulee olla jäsenvaltiossa voimassa yhteisön lainsäädännön mukaisessa muodossa, eikä sitä yleensä saa kirjoittaa uudestaan eikä muutenkaan sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asetuksen säännöksiä voidaan kuitenkin toistaa kansallisessa lainsäädännössä, jos yhteisön asetusta täydentävä kansallinen sääntely sisällytetään johonkin sellaiseen laajempaan kansalliseen lainsäädäntöön, jonka

muut säännökset eivät liity yhteisön lainsäädäntöön. Tällöin on nimenomaisesti todettava, mikä asetuksen säännökset on toistettu kansallisessa säädöksessä. On kuitenkin suositeltavaa, että kansallisessa säädöksessä tällöinkin vain viitataan yhteisön asetukseen toistamatta sen sisältämiä säännöistä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esillä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus koskee pelkästään esityksessä mainittujen yhteisön asetusten täytäntöönpanoa. Näin ollen ei ole perusteltua toistaa jo yhteisön asetuksista suoraan ilmenevää kansallisen valvontaviranomaisen toimivaltaa. Menettely on oikeusministeriössä laadittujen kansallisten säädösten valmistelua koskevien ohjeiden mukainen.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä edellä esitetyn huomautuksin ja jäljempänä esiteltävin muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

10 §. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että rekisterin tietoja voitaisiin pykälän mukaan luovuttaa muun muassa valvontaa suorittaville viranomaisille. Pykälän perusteluissa todetaan,

että tällaisia viranomaisia ovat neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 soveltamisalalla valvontaa suorittavat viranomaiset. Valiokunta ehdottaa, että tämä tarkennus otetaan selvyiden vuoksi pykälään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 10 § muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus)

Valiokunnan muutosehdotus

10 §

Rekisteritietojen luovuttaminen

Rekisterin sisältämiä tietoja saa salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa poliisi- ja syyttäväviranomaisille, tuomioistuimelle sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 soveltamisalalla valvontaa suorittaville viranomaisille mainitussa asetuksessa tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
 vpj. Kari Rajamäki /sd
 jäs. Raimo Holopainen /sd
 Mikko Immonen /vas
 Minna Karhunen /kok
 Tapio Karjalainen /sd
 Annikki Koistinen /kesk

Jari Koskinen /kok
 Esa Lahtela /sd
 Raimo Mähönen /sd
 Tero Mölsä /kesk
 Tauno Pehkonen /skl
 Erkki Pulliainen /vihr
 Ola Rosendahl /r.

